

ŠIAULIŲ MENŲ MOKYKLOS MOKINIŲ TURIZMO RENGINIŲ ORGANIZAVIMO, MOKINIŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Mokinių turizmo renginių organizavimo, mokinių saugos ir sveikatos instrukcija (toliau – instrukcija) nustato mokinių turizmo renginių (žygių, išvykų, ekskursijų, renginių, sąskrydžių, įvairaus tipo stovyklų) (toliau – turizmo renginiai) organizavimo tvarką Šiaulių menų mokykloje (toliau – Menų mokykla).

2. Instrukcijos tikslas – reglamentuoti turizmo renginių organizavimą, vykdymą ir užtikrinti renginiuose dalyvaujančių mokinių saugumą.

3. Instrukcija taikoma mokyklos organizuojamiems ir vykdomiems turizmo renginiams Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų.

4. Mokinių grupės, naudodamosi įvairių rūšių transporto priemonėmis ar keliaudamos pėsčiomis, privalo vadovautis saugaus eismo taisyklėmis, nustatytomis šiems keliams ir teritorijoms.

5. Instrukcijoje vartojamos sąvokos:

ekskursija – trumpiau kaip parą trunkantis turistinių objektų lankymas nustatytu maršrutu ugdymo tikslais, kurį vykdo gidas arba mokytojas;

gidas – asmuo, kuris suteikia specialią informaciją apie lankomus muziejus, meno galerijas, gamtos, kultūros, mokslo, parodų ar kitus objektus arba vietas;

išvyka – organizuotas mokinių grupių keliavimas į numatytą turizmo objektą panaudojant transporto priemones;

sąskrydis – organizuotas mokinių susibūrimas gamtinėje aplinkoje (stovyklavietėje) poilsio ar ugdymo tikslais;

turizmo renginio vadovas – asmuo, turintis tinkamą pasirengimą, organizuojantis pasiruošimą turizmo renginiui ir jam vadovaujantis;

turistinė stovykla – trumpalaikio mokinių poilsio organizavimas rekreacinėje teritorijoje įrengtoje stovyklavietėje;

mokinių turizmo renginys – trumpalaikės neformaliojo mokinių švietimo programos (gali būti sudedamoji formaliojo ir neformaliojo švietimo programos dalis) vykdymas keičiant vietą pažintiniais, rekreaciniais ir sportiniais tikslais;

žygis – įvairios trukmės ugdymo tikslais organizuotas keliavimas nustatytu maršrutu pėsčiomis ar naudojant įvairias priemones.

6. Patvirtinta instrukcija yra norminis mokyklos dokumentas, nusakantis mokiniams jų veiklos ir elgesio reikalavimus išvykos, ekskursijos, renginio metu, kad nebūtų padaryta žala mokinių saugai, savo ir kitų ir sveikatai, žala aplinkai.

7. Instrukcija nusako su mokinių veikla susijusius pavojus, rizikas ir reikalauja griežtai laikytis saugos priemonių, mokinio elgesio taisyklių ir etiketo reikalavimų kiekviename išvykos, ekskursijos, renginio etape.

8. Mokiniui, supažindintam pasirašytinai su šia instrukcija ir pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma drausminė ir administracinė atsakomybė pagal mokykloje nustatytą tvarką.

9. Už mokinių saugą, sveikatą, gyvybę renginio metu atsako grupės mokytojas.

II SKYRIUS

TURIZMO RENGINIŲ PARAIŠKA

10. Turizmo renginių paraiškas rengia pedagogai, vadovaudamiesi Šiaulių menų mokyklos mokinių turizmo renginių organizavimo, mokinių saugos ir sveikatos instrukcija, tvirtina Menų mokyklos direktorius.

III SKYRIUS

TURIZMO RENGINIŲ ORGANIZAVIMO TVARKA

11. Renginio vadovas ne vėliau kaip prieš tris dienas iki renginio teikia neformaliojo ugdymo organizatoriui Turizmo renginio paraišką (priedas);

12. Neformaliojo ugdymo organizatorius paruošia įsakymą ir pateikia patvirtinti mokyklos direktoriui ne vėliau kaip prieš vieną dieną iki turistinio renginio pradžios.

13. Turizmo renginio vadovas:

13.1. parengia renginio vykdymui Turizmo renginio paraišką;

13.2. supažindina mokinius su renginio tikslais, programa, aptaria renginio vykdymą, paskirsto mokiniams užduotis;

13.3. instruktuoja mokinius saugos klausimais (supažindina su saugaus eismo taisyklėmis, elgesio gamtoje, autobuse, viešojoje vietoje, aplinkosaugos, priešgaisrinės saugos ir saugaus maudymosi reikalavimais ir kt.);

13.4. informuoja apie vykdomą turizmo renginį mokinių tėvus (raštu, žodžiu, telefonu ar SMS);

13.5. atsako už mokinių saugą ir gyvybę;

13.6. prieš išvykdamį į turizmo renginį, jo vadovai turi pasirašyti ant įsakymo originalo.

IV SKYRIUS

TURIZMO RENGINIŲ DALYVIŲ SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

14. Turizmo renginiuose leidžiama dalyvauti:

14.1. ikimokyklinio amžiaus vaikams ne daugiau kaip 4 valandas trunkančiuose turizmo renginiuose;

14.2. vienos dienos trukmės žygiuose pėsčiomis, išvykose ir mokomosiose ekskursijose nuo 6 metų;

14.3. dviejų dienų žygiuose pėsčiomis nuo 9 metų;

14.4. žygiuose slidėmis, vandens turizmo priemonėmis nuo 12 metų;

14.5. žygiuose dviračiais nuo 12 metų, o jeigu mokiniai yra išklauseę papildomą mokymo kursą ir turi mokyklos išduotą pažymėjimą – ne jaunesniems kaip 10 metų, prižiūrint suaugusiajam, važiuoti važiuojamąja dalimi dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 8 metų asmenims.

14.6. jaunesni negu aprašo 14.1.–14.5. punktuose nurodyti mokiniai gali dalyvauti turizmo renginiuose tik turėdami tėvų arba teisėtų vaiko globėjų rašytinį sutikimą.

15. Mokiniai, nepriskirti pagrindinei medicininei fizinio pajėgumo grupei arba turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, dviejų dienų ir ilgiau trunkančiuose turizmo renginiuose gali dalyvauti tik su gydytojo leidimu.

16. Mokinių grupei, dalyvaujančiai turizmo renginiuose, mokyklos direktorius skiria turizmo renginio vadovą. Didesnėms nei 15 mokinių grupėms skiriamas turizmo renginio vadovas ir vadovo padėjėjas (ne jaunesni kaip 18 metų). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupei, neatsižvelgiant į vaikų skaičių, skiriami ne mažiau kaip 2 turizmo renginio vadovai.

V SKYRIUS

GALIMI RIZIKOS VEIKSNIAI RENGINIO METU. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

17. Neatsargus elgesys laukiant autobuso (traukinio, lėktuvo) ir išlipant iš jo, kuris gali sukelti eismo įvykį. Saugos priemonė – laikytis saugaus eismo taisyklių ir etiketo reikalavimų autobuse (traukinyje, lėktuve). Įlipant nesistumdyti, nesiskinti kelio alkūnėmis, nevaikščioti važiuojant, nerėkauti, nedėti kojų ant sėdynių, negalima kojomis liesti kitų keleivių. Važiuojant draudžiama triukšmauti, iškišti rankas, galvą pro langą, mėtyti šiukšles, gerti karštus ir kitus gėrimus. Laikytis vairuotojo ir mokytojų nurodymų. Išlipti iš autobuso, (traukinio, lėktuvo) nesistumdant, tik pilnai sustojus.

18. Galimybė gauti traumą, einant pėsčiomis iki renginio vietos. Saugos priemonė – išsiaiškinti, kokie rūbai ir avalynė turi būti renginio (išvykos, ekskursijos) metu. Supažindinti mokinius su pėsčiųjų pareigomis.

19. Galimybė gauti traumą, važiuojant su dviračiais į žygį. Saugos priemonė – supažindinti mokinius su važiavimo dviračiais taisyklėmis.

20. Vaiko skendimas. Saugos priemonė – supažindinti mokinius su elgimosi prie vandens taisyklėmis.

21. Saulės nudegimai. Laikytis deginimuisi nustatytos pasaugos reikalavimų: dėvėti kepturaitę arba skarelę, nesideginti saulėje nuo 11 valandos iki 16 valandos.

22. Galimybė kilti gaisrui ir nukentėti nuo ugnies. Laužas turi būti kuriamas laikantis instrukcijų, nedeginti žvakių kambaryje.

23. Galimybė apsinuodyti maistu. Kontroliuoti, ar iš namų atsivežtas maistas yra šviežias, gėrimui nenaudoti vandens iš atvirų vandens telkinių ir nepirkti iš privačių asmenų.

24. Vabzdžių įgėlimas, erkės. Pasirūpinti priemonėmis nuo erkių ir vabzdžių įgėlimų, grįžus iš lauko, atidžiai apžiūrėti kūną.

25. Galimybė būti užpultam šuns. Instruktuoti dėl elgesio šuns agresijai.

VI SKYRIUS

VEIKSMAI PRIEŠ RENGINĮ

26. Sutvarkoma turizmo renginio paraiška.

27. Pasirūpinama transportu, būtinu inventoriumi, pirmos pagalbos vaistinėle.

28. Tėvų informavimas apie numatomos išvykos, ekskursijos tikslus, maršrutą, išvykimo ir grįžimo laiką ir vietą, mokinių mitybą, saugą, pinigines išlaidas.

29. Direktorius tvirtina nustato turizmo renginio vadovo pareigas.

30. Mokiniai išklauso išsamų mokytojo instruktažą dėl saugaus elgesio, aplinkosaugos, priešgaisrinės saugos reikalavimų išvykos, ekskursijos, renginio metu ir pasirašo Turizmo renginio paraiškoje nuo 14 metų.

VII SKYRIUS

VEIKSMAI RENGINIO METU

31. Visi griežtai laikosi mokytojų nurodymų ir saugos reikalavimų.

32. Stebima, kad mokiniai nepasimestų.

33. Skiriamas laikas mokinių maitinimuisi.

34. Reikalaujama vykdyti paskirtas užduotis.

VIII SKYRIUS

VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS

35. Nedelsiant suteikti pirmąją medicininę pagalbą nukentėjusiajam.
36. Informuoti mokyklos vadovus.
37. Reikalui esant, kviesti greitąją medicinos pagalbą, policiją, ugniagesius.
38. Susidarius situacijai, gresiančiai mokinių saugai, pakeičiamas maršrutas arba turizmo renginys nutraukiamas.
39. Informuoti tėvus (globėjus).

XI SKYRIUS VEIKSMAI PO RENGINIO

40. Vykdomas renginio aptarimas.
41. Įvertinamas mokinių elgesys, šios instrukcijos reikalavimų ir mokytojų nurodymų vykdymas.
42. Apdovanojamos grupės gerai vykdžiusios užduotis ir įspėjamos nesugebėjusios atlikti pavestų užduočių.
43. Informuojami tėvai apie rezultatus ir pažeidėjus.
44. Sutvarkomas inventorių ir priemonės.
45. Mokiniai palydimi iki įstaigos, namo arba atvyksta pasiimti tėvai.

X SKYRIUS SAUGAUS ELGESIO TAISYKLĖS

Mokinių vykimo autobusu saugaus elgesio taisyklės

46. Laikytis saugaus eismo taisyklių ir etiketo reikalavimų autobuse (traukinyje, lėktuve).
47. Įlipant nesistumdyti, nevaikščioti važiuojant, nerėkauti, nedėti kojų ant sėdynių, negalima kojomis liesti kitų keleivių, prisiegti saugos diržus.
48. Važiuojant draudžiama triukšmauti, iškišti rankas, galvą pro langą, mėtyti šiukšles, gerti karštus ir kitus gėrimus.
49. Laikytis vairuotojo ir mokytojų nurodymų. Išlipti iš autobuso nesistumdant, tik pilnai sustojus.

Mokinių elgesio muziejuose ir parodose taisyklės

50. Muziejuose ir parodose kiekvienas dalyvis privalo saugoti eksponatus, neliesti jų rankomis, vaikščioti atsargiai, klausytis ekskursijos vadovo nurodymų ir pasakojimo apie vieną ar kitą eksponatą.
51. Klausytis vadovo pasakojimo visos ekskursijos metu, nors ir būtų neįdomu.
52. Neblaškyti kitų dėmesio garsiomis kalbomis ir pastabomis ir netrukdyti gidui.
53. Be grupės vadovo leidimo draudžiama atsiskirti nuo grupės dalyvių arba atsilikti nuo grupės.
54. Jeigu ekskursijos metu yra būtinybė išeiti, apie tai būtina informuoti grupės vadovą.

Mokinių elgesio prie vandens telkinių ir gamtoje taisyklės

55. Laikytis maudymosi atvirose telkiniuose, plaukimo įvairiomis vandens transporto priemonėmis taisyklių, pasirūpinti reikiamomis saugos vandenyje priemonėmis (gelbėjimosi ratais, liemenėmis).
56. Maudymosi plotą privalo žinoti visi besimaudantieji.
57. Maudomasi tik turizmo renginio vadovui leidus ir jam stebint.
58. Vienu metu gali maudytis ne daugiau kaip 8 mokiniai. Maudymosi metu turizmo renginio vadovui reikia būti labai atidžiam.
59. Maudymosi metu draudžiama be reikalo šūkauti, nes šauksmas yra pagalbos prašymo signalas.

60. Paplūdimio ir maudymosi ribos mokiniams turi būti specialiai pažymėtos. Gylis maudymosi vietoje turi būti ne didesnis kaip 0,7 metro ikimokyklinio amžiaus mokiniams ir mokiniams, nemokantiems plaukti. Nuo 0,7 metro iki 1,3 metro – mokyklinio amžiaus mokiniams ir mokantiems plaukti mokiniams.

61. Maudytis rekomenduojama saulėtą, nevėjuotą dieną, esant ne žemesnei kaip +20C oro temperatūrai, jei mokiniai maudosi pirmą kartą. Jeigu mokiniai jau yra maudęsi, galima leisti maudytis esant ne žemesnei kaip +16 C vandens temperatūrai. Maudymosi trukmė nuo 7 iki 30 min.

62. Karštomis dienomis mokiniai gali maudytis 2 kartus per dieną.

63. Jei grupė turi valčių, jos turi būti parengtos naudoti jas gelbėjimui maudymosi metu.

64. Kategoriškai draudžiama renginio dalyviams nardyti, šokinėti iš valtys ar nuo stataus skardžio, kranto, maudytis temstant ar tamsiu paros metu.

65. Kategoriškai draudžiama vieniems dalyviams irstyti valtimi.

66. Suorganizavęs plaukimą valtėmis, grupės vadovas ar plaukimo vadovas (rekomenduojama abiem kartu) patikrina, ar valtys techniškai tvarkingos (yra techninės apžiūros dokumentas), ar yra gelbėjimo priemonės (liemenės, gelbėjimo ratai, virvės ir pan.). Valties šeimininkas turi būti suaugęs žmogus, mokantis gerai plaukti ir apmokytas gelbėjimo būdų, sugebantis techniškai irkluoti.

67. Valtimis galima vežti tik leistiną asmenų skaičių, kuris nurodytas ant valtys borto.

68. Neleistina plaukti toliau kaip 100 metrų nuo kranto. Nemokantys gerai plaukti, prieš sėsdami į valtį, apsivelka liemenes. Kitas gelbėjimo inventorių sudedamas į valtį. Saugoti gamtą ir nedaryti žalos.

69. Nešiukšlinti: popierių, stiklo tarą ar duženas bei kitas šiukšles palikti šiukšlių dėžėse.

70. Jei nėra įrengtų laužaviečių, laužui reikia pasirinkti tinkamą, atvirą vietą.

71. Nepalikti degančio laužo, žarijas užpilti žemėmis ar vandeniu, sutvarkyti laužavietę.

72. Nesilankyti vietose, kur vyksta miško ruošimo darbai.

73. Atkreipti dėmesį į prie įvažiavimo į mišką pastatytus informacinius ženklus.

74. Negalima naikinti ir gadinti poilsiaviečių įrangos, informacinių ženklų bei stendų, kvartalinių stulpų, riboženklų ir kt.

Mokinių elgesio vandens parkuose/baseinuose taisyklės

75. Susipažinti ir laikytis maudymosi vandens parkuose, baseinuose vidaus taisyklių, pasirūpinti reikiamomis saugos vandenyje priemonėmis (gelbėjimosi ratais, liemenėmis).

76. Saugumo reikalavimai – laikytis atsargumo priemonių atrakcijų metu.

Mokinių elgesio mieste, didmiestyje taisyklės

77. Neatsilikti nuo grupės ir vadovo.

78. Pasimetus paskambinti vadovui ar grupės nariams, jeigu yra tokia galimybė.

79. Neturint galimybės susisiekti, laukti toje vietoje, kurioje atsiskyrė nuo grupės, nebandyti patiems susirasti grupę.

80. Jeigu išvykos dalyvis tiksliai žino grupės buvimo adresą, galima kreiptis į policijos pareigūnus, jei jie yra netoliese, kad padėtų pasiekti grupės buvimo vietą. Kategoriškai atsakyti nepažįstamų žmonių siūlomos pagalbos.

81. Eiti per gatvę su visa grupe tik tam skirtose vietose (pėsčiųjų perėjose, degant žaliajam šviesoforo signalui).

82. Eiti šaligatviais arba pėsčiųjų takais dešine puse, o ten kur jų nėra – kelkraščiu, prieš transporto priemonių važiavimo kryptį. Eiti tvarkingai, nesistumdant. Pastebėjus, kad kas nors skuba, pasitraukti į šalį.

83. Buitines atliekas mesti į tam skirtas vietas.

Mokinių elgesio ledo arenoje, nuotykių parke taisyklės

- 84. Įvertinti savo čiuožimo ant ledo gebėjimus, laikytis saugaus atstumo nuo kitų čiuožėjų.
- 85. Laikytis instruktorių nurodytų reikalavimų.

Mokinių elgesio varžybose taisyklės

- 86. Laikytis saugaus eismo, elgesio viešoje vietoje reikalavimų.
- 87. Vykdyti varžybų organizatorių nurodymus.
- 88. Be vadovo leidimo nepasišalinti iš varžybų vykdymo vietos.
- 89. Vykimo į varžybas metu būti drausmingiems.
- 90. Varžybų metu pasijutus blogai informuoti vadovą.

Mokinių elgesio keliaujant laivais ir lėktuvais taisyklės

- 91. Prieš kelionę laivu pasirūpinti asmenine vaistinėle.
- 92. Plaukiant laivu ar skrendant lėktuvu, privaloma laikytis visų keleiviams nustatytų taisyklių ir laivo įgulos ar palydovų reikalavimų
- 93. Visos kelionės metu būti drausmingiems ir mandagiems.
- 94. Pasijutus blogai, pranešti grupės vadovui.
- 95. Be vadovo leidimo negalima pasitraukti iš grupės.
- 96. Visur ir visada būti punktualiems, atidžiai klausyti grupės vadovo nurodymų ir juos vykdyti.
- 97. Nelipti į lėktuvą ar laivą, kol nepasakys, kad leidžiama lipti.
- 98. Būtina atidžiai išklausyti keleiviams teikiamą informaciją, nurodymus kelionės metu ir ją vykdyti.
- 99. Draudžiama lakstyti, bereikalingai vaikščioti laive ar lėktuvo salone, garsiai kalbėti, garsiai juoktis ar triukšmauti.
- 100. Reikia būti drausmingiems, kultūringiems, paslaugiems savo grupės nariams, pagyvenusiems žmonėms, seneliams ir neįgaliesiems, mažiems mokiniams, aptarnaujančiam personalui laukimo salėse kelionės metu.

Mokinių elgesio koncerte, teatre taisyklės

- 101. Laikytis drausmės ir kultūringo elgesio taisyklių renginių metu.
- 102. Nesėdėti renginyje su striukėmis ar paltais, jeigu patalpa yra šilta.
- 103. Renginio metu nevalgyti, nevaikščioti, nekalbėti, nekelti kitokio nereikalingo triukšmo.
- 104. Neišeiti iš renginio jam nepasibaigus, o jeigu yra būtinybė išėiti anksčiau, būtina prieš renginį informuoti grupės vadovą.
- 105. Renginio metu privaloma išjungti mobilųjį telefoną.
- 106. Renginyje neatsiskirti nuo draugų.
- 107. Po pertraukos nevēluoti į antrąją renginio dalį.

Mokinių elgesio ant ledo taisyklės

- 108. Ledas laikomas tvirtu, jeigu jo storis yra daugiau kaip 7 cm. Toks ledas jau išlaiko žmogų. Tačiau, kad išlaikytų grupę žmonių, jo storis turi būti ne mažesnis kaip 12 cm.
- 109. Tvirtas ledas visada turi mėlyną arba žalią atspalvį, o matinės baltos spalvos arba geltono atspalvio ledas yra netvirtas. Trapus, plonas ledas būna tose vietose, kur jame iššala medžių šakos, lentos ir kiti daiktai, taip pat arti krūmų, medžių, nendrių. Netvirtas ledas susidaro ir tose vietose, kur įteka upeliukai, vanduo iš gamyklų, kur yra šaltinių.
- 110. Einant ledu reikia aplenksti vietas, kurios apneštos sniegu arba pripustytos pusnių, nes po sniegu ledas visada yra plonesnis. Ypač atsargiems reikia būti prie kranto, nes čia ledas silpnesnis ir jame gali būti įtrūkimų. Ledas labai pavojingas ir atodrėkių metu.
- 111. Prieš lipdami ant ledo, apsidairykite, ar arti nėra praminto takelio, paliktų pėdų. Jeigu

yra, eikite jomis, nes tai jau išbandytas kelias.

112. Einant ledu reikia turėti tvirtą lazda ir ja tikrinti ledo stiprumą. Jeigu į ledą sudavus lazda ant jo pasirodo vanduo, reikia nedelsiant grįžti į krantą. Eiti reikia čiuožiant, neatitraukiant kojų nuo ledo.

113. Jeigu esate su slidėmis, tai atsisekite slidžių tvirtinimus, kad esant reikalui jas greitai galima būtų nusimesti nuo kojų. Slidžių lazdas laikykite rankose, plaštakų neprakiškite pro kilpas – galėsite lazdas greitai numesti.

114. Jeigu ledu eina grupė žmonių, reikia laikytis distancijos. Atstumas tarp žmonių turi būti ne mažesnis kaip 5 metrai.

115. Čiuožykla galima rengti ant ne plonesnio kaip 25 cm ledo.

Pėsčiųjų elgesio instrukcija

116. Pėstieji privalo eiti šaligatviais arba pėsčiųjų takais dešine puse, o ten, kur jų nėra, – kelkraščiu. Jeigu šaligatvio, pėsčiųjų tako, kelkraščio nėra arba jais eiti negalima, leidžiama eiti viena eile važiuojamosios dalies pakraščiu.

117. Kelkraščiu arba važiuojamosios dalies pakraščiu einantys arba kelkraščiu riedučiais, riedlentėmis, paspirtukais važiuojantys pėstieji turi judėti prieš transporto priemonių važiavimo kryptį.

118. Asmenys, kurie kelkraščiu arba važiuojamosios dalies pakraščiu važiuoja neįgaliųjų vežimėliais, vedasi motociklą, mopedą, dviratį, traukia (stumia) rogutes ar vežimėlį, privalo judėti tik viena eile ir tik transporto priemonių judėjimo kryptimi.

119. Organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąją dalimi leidžiama kolona ne daugiau kaip 4 eilėmis kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto ir tik transporto priemonių judėjimo kryptimi. Kolonos priekyje ir gale iš kairės pusės turi eiti lydintys asmenys, vilkintys ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais. Tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąją dalimi draudžiama.

120. Organizuotą mokinių iki 16 metų grupę vesti leidžiama tik šaligatviais arba pėsčiųjų takais, o ten, kur jų nėra, – ir kelkraščiu, bet tik šviesiuoju paros metu, kai matomumas geras, ne daugiau kaip 2 eilėmis prieš transporto priemonių judėjimo kryptį (kai tai saugu) ir lydimą ne mažiau kaip 2 suaugusiųjų (ne jaunesnių kaip 21 metų). Lydintys asmenys turi eiti kolonos priekyje ir gale ir vilkėti ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais. Rekomenduojama ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais vilkėti visiems kelkraščiu einantiems organizuotos grupės mokiniams.

121. Pėstieji, eidami neapšviestu kelkraščiu arba važiuojamosios dalies kraštu tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui, privalo nešti šviečiantį žibintą arba vilkėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būti prie drabužių prisisegę kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje atšvaitą. Traukiamas (stumiamas) platesnis kaip 1 m vežimėlis turi būti su atšvaitais: kairėje vežimėlio pusėje iš priekio – baltu, o iš galo – raudonu.

122. Į kitą važiuojamosios dalies pusę pėstieji privalo eiti tik pėsčiųjų (taip pat požeminėmis ir esančiomis virš kelio) perėjomis, o kur jų nėra, – sankryžose pagal šaligatvių arba kelkraščių liniją. Pėstieji neturi peržengti perėjos ribų. Kai matomumo zonoje perėjos ar sankryžos nėra, leidžiama eiti per kelią stačiu kampu į abi puses gerai apžvelgiamose vietose, tačiau tik įsitikinus, kad eiti saugu ir nebus trukdoma transporto priemonėms. Rekomenduojama, kad tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui pėstieji, eidami į kitą važiuojamosios dalies pusę, neštųsi šviečiantį žibintą arba vilkėtų ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būtų prie drabužių prisisegę kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje atšvaitą.

123. Vietose, kur eismas reguliuojamas, pėstieji privalo vadovautis šviesoforais su pėsčiųjų simboliu, o kai jų nėra, – transporto šviesoforų signalais.

124. Įžengti į važiuojamąją dalį pėstiesiems leidžiama tik po to, kai jie įvertina atstumą iki artėjančių transporto priemonių ir jų greitį ir įsitikina, kad tai saugu ir nebus trukdoma transporto priemonėms.

125. Važiuojamojoje dalyje pėstieji neturi delsti ar stoviniuoti. Nespėjusieji pereiti važiuojamosios dalies turi stovėti saugumo salelėje arba ant paženklintos ar įsivaizduojamos linijos, skiriančios priešingų krypčių transporto srautus. Baigti eiti per kelią galima tik įsitikinus, kad eiti saugu ir nebus trukdoma transporto priemonėms.

126. Užsidegus geltonam šviesoforo signalui arba reguliuotojui pakėlus ranką aukštyn, pėstieji, atsižvelgdami į tai, kurioje važiuojamojoje dalyje jie yra, privalo baigti pereiti ją arba sustoti saugumo salelėje.

127. Artėjant specialiajai transporto priemonei su įjungtais mėlynais ir raudonais (arba tik mėlynais) švyturėliais ir specialiaisiais garso signalais, pėstieji neturi pradėti eiti per važiuojamąją dalį, o esantys važiuojamojoje dalyje privalo nedelsdami iš jos pasitraukti.

128. Pėstiesiems draudžiama:

- eiti per važiuojamąją dalį tose vietose, kur yra transporto ar pėsčiųjų atitvarai, o gyvenvietėse – ir ten, kur yra skiriamoji juosta (išskyrus pėsčiųjų perėjas ir sankryžas);
- eiti automagistrale ar greitkeliu;
- eiti skiriamąja juosta arba greta jos važiuojamosios dalies pakraščiu;
- išeiti iš už stovinčios transporto priemonės ar kitos kliūties, trukdančios apžvelgti vietą, neįsitikinus, kad nėra artėjančių transporto priemonių;
- eiti dviračių takais;
- pasišalinti iš eismo įvykio vietos, jeigu pėstieji yra susiję su juo;
- važiuoti riedučiais, riedlentėmis, paspirtukais važiuojamąja dalimi.

Dviratininkų elgesio taisyklės

129. Važiuojamąja dalimi, arba gatve, gali važiuoti ne jaunesni nei 14 metų asmenys.

130. Išlaikius specialius dviračių vairuotojų kursus, kurių pagrindą sudaro Kelių eismo taisyklės, važiuojamąja dalimi galima keliauti asmenims nuo 12 metų.

131. Prižiūrint suaugusiajam, važiuoti dviračiu leidžiama nuo 8 metų, o gyvenamojoje zonoje dviratininkų amžius neribojamas.

132. Dviračiu galima važiuoti tik dviračių takais arba dviračių juostomis, o kur jų nėra – kelkraščiu pagal eismo kryptį.

133. Kai nėra nei dviračių tako, nei juostos, nei kelkraščio, leidžiama važiuoti šaligatviu arba viena eile važiuojamosios dalies kraštine dešine eismo juosta, kuo arčiau dešiniojo krašto.

134. Dviratis negali užimti visos eismo juostos, kaip ir du dviratininkai negali keliu važiuoti vienas greta kito – jie turi važiuoti vienas kitam iš paskos.

135. Jeigu horizontaliuoju ženkliniu ar dviračio simboliu yra pažymėta dviračių eismui skirta dalis, dviratininkai privalo važiuoti tik ja ir kuo arčiau jos dešiniojo krašto. Išimtis – kai reikia važiuoti tiesiai ir to negalima daryti iš pirmos eismo juostos.

136. Taip pat kai reikia apsisukti ar sukti į kairę, dviratininkas turi rinktis tam tinkamą eismo juostą.

137. Dviračių vairuotojams draudžiama važiuoti važiuojamąja dalimi, jeigu šali įrengti dviračių takai.

138. Taip pat draudžiama važiuoti automagistralėmis ir greitkeliais.

139. Per pėsčiųjų perėjas dviratininkai privalo dviratį persivesti, o ne juo važiuoti.

140. Važiuodamas kelkraščiu, pėsčiųjų ir dviračių taku, šaligatviu, dviračio vairuotojas privalo duoti kelią pėstiesiems.

141. Važiuodamas šaligatviu dviratininkas turėtų būti ypač atsargus, nes į dviračio tako zoną bet kuriuo metu gali įbėgti vaikas ar suaugęs žmogus.

142. Pro pat pėsčiąjį leidžiama važiuoti greičiu, kuris yra artimas jo judėjimo greičiui (3–7 km/val.).

143. Jei pastebite pėsčiuosius, einančius dviračių taku, perspėkite juos – tai ne tik draudžiama, bet ir pavojinga.

144. Tvarkingas dviratis privalo turėti:

- Tvarkingą stabdį ir garso signalą.
- Dviratininkas gali drąsiai naudoti dviračio signalą, ypač tokiose situacijose, kai mato nedrausmingą pėsčiąjį.

- Taip pat dviračio priekyje turi būti baltas atšvaitas arba baltos spalvos žibintas, gale turi būti raudonas atšvaitas arba raudonos šviesos žibintas, iš abiejų šonų – oranžiniai atšvaitai, pritvirtinti prie ratų stipinų.

145. Jei dviračio priekyje dega baltos, o gale – raudonos šviesos žibintas, tuomet nereikia šviečiančios liemenės. Jeigu tokių žibintų nėra arba jie neveikia, dviratininkas privalo bet kuriuo paros metu vilkėti šviesą atspindinčią ryškiaspalvę liemenę.

146. Dviračio vairuotojui iki 18 metų šalmas yra būtinas, o vyresniam kaip 18 metų asmeniui šalmas yra rekomenduojamas.

147. Vyresniam dviratininkui šalmas yra rekomenduojamas.

148. **Ką reiškia saugus važiavimas?**

- Dviratininkams draudžiama važiuoti nelaikant bent viena ranka vairo.
- Važiavimo metu taip pat draudžiama būti įsikibus į kitas transporto priemones.
- Dviratininkams draudžiama vilkti kitas transporto priemones, išskyrus tam skirtas priekabas, būti velkamiems kitų transporto priemonių.
- Dviratininkams draudžiama vežti keleivius jeigu nėra įrengtų specialių sėdėjimo vietų.

XI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

149. Turizmo renginių vadovais gali būti skiriami pedagogai, atestuoti turizmo renginių vadovais vadovaujantis Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrųjų nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 metų gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-223/V792 (Žin., 2044, Nr. 13-393, nustatyta tvarka).

150. Šiaulių menų mokyklos mokinių turizmo renginių organizavimo, mokinių saugos ir sveikatos instrukcija gali būti keičiama pasikeitus dokumentams, reglamentuojantiems vaikų turizmo renginių organizavimą, saugą ir sveikatą.

151. Su šiomis instrukcijomis Menų mokyklos pedagogai supažindinami pasirašytinai.
